Υπτχος (ΕΑ)ε.α. Παύλος Χρήστου

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

1

Η στρατηγική κινείται προς την αλήθεια, δεν είναι ταυτόσημη με αυτή, είναι γνώση λόγω της σχέσης αυτής, όμως δεν είναι συλλογιστική. Όταν υπερβαίνει τη φαινομενικότητά της, όταν πηγαίνει πέρα από αυτή, αυτό το "πέρα" είναι το στρατηγικό περιεχόμενο αλήθειας, το στοιχείο της φαινομενικότητας που δεν είναι φαινομενικότητα. Το περιεχόμενο αλήθειας δεν είναι εμπειρικό στοιχείο, ένα δεδομένο μεταξύ άλλων μέσα στη στρατηγική, αλλά δεν είναι και ανεξάρτητο από τα "φαινόμενα". Το υπερβαίνον της στρατηγικής δεν υπάρχει χωρίς αυτό που υπερβαίνει* **η στρατηγική δεν είναι ούτε "απεικόνιση" ούτε γνώση "στρατηγικών αντικειμένων".**

Η στρατηγική ως ολότητα περιέχει στοιχεία, εξαιτίας των οποίων κινδυνεύει να μην εκπληρώσει την επίπονη και επισφαλή έννοιά της. Όσο οι μορφές της στρατηγικής ήταν αρκετά άμεσα δεδομένες, η στρατηγική μπορούσε να συγκεκριμενοποιηθεί μέσα σε αυτές, στην πορεία όμως αυτή η ουσιαστικότητα των μορφών επικρίθηκε και άρχισε να χάνει τη βαρύτητά της.

Η αντικατάσταση των σκοπών από τα μέσα, εκφράζει μια συνολική τάση, καθώς και την κρίση της στρατηγικής. Όσο η στρατηγική ήταν αρκετά ελεύθερη από τη δυνατότητα της να λάβει υλική υπόσταση, το Νέο ευδοκιμούσε μέσα της. Ασφαλώς η στρατηγική αποκρυσταλλώνεται κάθε φορά στο ποιοτικά Νέο, πρέπει όμως να σκεφτούμε και την αντίθεση, ότι αυτό το Νέο, η ξαφνικά αναδυόμενη ποιότητα, η αιφνίδια μεταβολή, είναι σχεδόν ένα τίποτε. **Η στρατηγική πραγματοποιεί την ελάχιστη**

μετάβαση, μια οριακή τιμή, όχι τη μέγιστη δημιουργία από το μηδέν. Το διαφορικό του Νέου είναι ο τόπος της παραγωγής της "νέας στρατηγικής".

Η νεωτερικότητα εμφανίστηκε στην ιστορία ως ποιοτικό χαρακτηριστικό, ως κάτι διαφορετικό από πρότυπα που έχασαν τη δύναμή τους, γι 'αυτό δεν είναι μια καθαρά χρονική κατηγορία. **Το Νέο στη στρατηγική, υπό την εμφαντική του έννοια, είναι αδιανόητο χωρίς τις βιομηχανικές μεθόδους που διέπουν όλο και πιο πολύ την υλική παραγωγή , την υλική δύναμη.**

Η φιλοσοφία έχει υποβιβασθεί ολικά από τον ακαδημαϊκό καταμερισμό της εργασίας, σε απλό κλάδο και η στρατηγική ακολουθεί αυτόν τον υποβιβασμό. Η στρατηγική απαιτεί από τη φιλοσοφία αυτό που έχει παραλείψει: να βγάζει τα φαινόμενα από την απλή τους ύπαρξη και να τα αναγκάζει να αυτοστοχασθούν. **Κάθε στρατηγική χρειάζεται για την πλήρη κατανόησή της τη θεωρητική σκέψη και κατά συνέπεια τη φιλοσοφία, που δεν είναι τίποτε άλλο από την ελεύθερη σκέψη.**

Κατανόηση και κριτική είναι ένα και το αυτό* η ικανότητα κατανόησης, είναι εκείνη που επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ αληθούς και ψευδούς, όσο και αν αυτή η διάκριση είναι αναγκασμένη να αποκλίνει από τις μεθόδους της κοινής λογικής. Η στρατηγική ως εμφαντική έννοια, είναι γνώση, όχι όμως γνώση αντικειμένων στρατηγικής. **Η στρατηγική είναι ο στοχασμός πάνω στη στρατηγική εμπειρία που αμβλύνει τον εμφαντικά θεωρητικό της χαρακτήρα. Η ποιοτική διαφορά μεταξύ τέχνης (στρατηγικής) και επιστήμης (στρατηγικής) δεν επιτρέπει στην επιστήμη να εμφανίζεται ως αυτόνομο όργανο για τη γνώση της τέχνης.** Η αυξανόμενη σημασία της τεχνολογίας στη στρατηγική δεν πρέπει να μας παρασύρει, ώστε να την υπαγάγουμε σε εκείνον τον τύπο του Λόγου, που παρήγαγε την τεχνολογία και εξακολουθεί να τη διέπει.

Ο στρατηγικός θετικισμός που αντικαθιστά τη θεωρητική αποκρυπτογράφηση των στρατηγικών με την απογραφή των επιδράσεών τους, περιέχει ένα στοιχείο αλήθειας, καθ΄όσον καταγγέλλει τη φετιχοποίηση των στρατηγικών, η οποία είναι επίσης ένα στοιχείο της στρατηγικής παρακμής. **Ο θετικισμός υπογραμμίζει τη διαλεκτική ιδέα ότι, καμιά στρατηγική δεν είναι ποτέ "καθαρή". Για μερικές στρατηγικές μορφές, η απήχηση στην κοινωνία είχε συστατικό χαρακτήρα* αν η εσωτερική δύναμη του είδους επιβάλλει την εγκατάλειψη του στοιχείου της απήχησης, αυτό το είδος δεν μπορεί να σταθεί**.

Οι στρατηγικές δεν εξαντλούνται σε αυτό που υποδηλώνει η γένεσή τους, γι΄ αυτό η ιστορική μέθοδος δεν είναι κατάλληλη για την κατανόησή τους. Η μη απλοϊκότητα, απέναντι στη στρατηγική, με τη μορφή του στοχασμού, χρειάζεται ασφαλώς και την απλοϊκότητα, υπό μία άλλη έννοια: η στρατηγική συνείδηση δεν πρέπει να αφήνει τις εμπειρίες της να ρυθμίζονται από τα ισχύοντα πρότυπα στρατηγικής, αλλά οφείλει να διατηρεί τη

δύναμη της αυθόρμητης αντίδρασης. **Η απλοϊκότητα απέναντι στη στρατηγική είναι ένα είδος" τύφλωσης", αλλά όποιος δεν διαθέτει ούτε ίχνος απλοϊκότητας, είναι ακόμη πιο τυφλός.**

Όμως δεν υπάρχει τίποτα απλώς μη στρατηγικό και όπως το μη στρατηγικό μπορεί μέσω της λειτουργίας του να γίνει στρατηγικό, έτσι δεν υπάρχει επίσης τίποτα απλώς στρατηγικό. Εδώ όμως δεν πρέπει να αποκρύπτεται το στοιχείο της αμεσότητας , που υπάρχει και στο στρατηγικό και στο μη στρατηγικό. Η ταύτιση της στρατηγικής με το στρατηγικό είναι ανεπαρκής. Στη μορφή που έχει προσλάβει η στρατηγική, η κατηγορία του στρατηγικού αποτελεί ένα μόνο στοιχείο της, το οποίο μάλιστα έχει μεταβληθεί ως το εσώτατο πυρήνα του: με την απορρόφηση του μη στρατηγικού, η ίδια η έννοια του στρατηγικού έχει αλλάξει, ενώ εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για τη στρατηγική. Καθώς έχει απορροφήσει το μη στρατηγικό , το στρατηγικό είναι αρκετά δυνατό για να επεκταθεί μέσω της αντίφασης του.

Ο παρατηρητής της στρατηγικής πρέπει να υποταχθεί στην πειθαρχία της και όχι να ζητεί από αυτήν να του δώσει κάτι. Η στρατηγική συμπεριφορά που ξεφεύγει από αυτόν τον κανόνα, όταν δεν μπορεί δηλαδή να αντιληφθεί εκείνο που κάνει η στρατηγική να είναι κάτι περισσότερο από τα εμπειρικά δεδομένα του, είναι ένα και το αυτό με την προβολική στάση και αποστρατηγικοποιεί τη στρατηγική. Τα στρατηγικά έργα είναι “υλικά πράγματα” που τείνουν να αποβάλλουν την υλικότητά τους. **Αλλά η στρατηγική και υλική υπόστασή τους δεν είναι δύο επιστρώσεις τοποθετημένες η μία πάνω στην άλλη, σαν να είχαν μία γερή υλική βάση και πάνω της να αναφυόταν το πνεύμα τους.**

Η αντικειμενική αλήθεια στην οποία κατατείνει η στρατηγική, προσεγγίζεται μέσω της εκπλήρωσης της ίδιας της νομοτέλειας. Η προϊστορία της στρατηγικής είναι η είσοδος των κατηγοριών της πραγματικότητας στη φαινομενικότητά της. Το ερώτημα που απασχολεί τη στρατηγική είναι πώς η αλήθεια της πραγματικότητας θα γίνει δική της. Η καθαρή ύπαρξή της, ασκεί κριτική στο πνεύμα, που απλώς χειραγωγεί το Άλλο του.

Η συνθετική λειτουργία της στρατηγικής είναι εσωτερική, αφορά την ενότητά της και όχι μια άμεση σχέση με κάτι οπωσδήποτε καθορισμένο και δεδομένο 'έξω από αυτή. Μορφολογικός νόμος της στρατηγικής είναι η ανάγκη οργάνωσης όλων των στοιχείων της και της ενότητάς της, σύμφωνα με το ιδιαίτερο ποιόν της. Επειδή, η στρατηγική δεν είναι ενότητα των πολλών και διαφόρων, αλλά του ενός και των πολλών, δεν συμπίπτει με τη φαινομενική της όψη. **Η ενότητα είναι φαινομενική, ενώ και η φαινομενικότητά της συγκροτείται μέσω της ενότητάς της.**

Η ιστορική πίεση που αναγκάζει τη στρατηγική να ωριμάσει και να ενηλικιωθεί, εναντιώνεται στον παιχνιδίστικο χαρακτήρα της, τον οποίο όμως δεν μπορεί να εξαλείψει. Όταν

όμως, η στρατηγική ανατρέχει απλώς σε μορφές παιχνιδιού, κατά κανόνα υπηρετεί παλινορθωτικές ή αρχαΐζουσες τάσεις. Τέτοιες μορφές παιχνιδιού είναι τύποι επανάληψης. Ο παιχνιδιστικός χαρακτήρας, καθρεπτίζει μια συμμαχία της στρατηγικής με την ανελευθερία.

Καθώς αυτό που υπογράφει ως ρεαλιστική στρατηγική εμφανίζεται ως "στρατηγική", εισάγει νόημα στην πραγματικότητα, την οποία αυτή η στρατηγική, φιλοδοξεί να απεικονίσει νηφάλια, χωρίς ψευδαισθήσεις. Ενόψει της πραγματικότητας, αυτή η αξίωση έχει εξαρχής ιδεολογικό χαρακτήρα. Ότι ο ρεαλισμός είναι κάτι αδύνατο, μπορεί κανείς να το συμπεράνει όχι μόνο "ενδοστρατηγικά", αλλά και από τον ιστορικό συσχετικό , μεταξύ της στρατηγικής και της πραγματικότητας. **Η πρωτοκαθεδρία του αντικειμένου της στρατηγικής και ο ρεαλισμός, βρίσκονται μεταξύ τους σχεδόν σε μια αντιφατική σχέση, αμοιβαίου αποκλεισμού και μάλιστα σύμφωνα με ρεαλιστικά κριτήρια.** Η πρωτοκαθεδρία του αντικειμένου της στρατηγικής δεν πρέπει να συγχέεται με προσπάθειες, ώστε να αποκοπεί η στρατηγική από τις υποκειμενικές της διαμεσολαβήσεις και να εμποτισθεί από έξω με αντικειμενικότητα. **Η στρατηγική είναι ένα πεδίο δοκιμής για την απαγόρευση της θετικής άρνησης: ότι η άρνηση του αρνητικού, δεν είναι κάτι θετικό, δεν είναι συμφιλίωση με ένα αντικείμενο που είναι και αυτό ασυμφιλίωτο μέσα του.**

Το εσωτερικό αδιέξοδο της στρατηγικής είναι ότι δεν μπορεί να συγκροτηθεί ούτε από πάνω ούτε από κάτω: ούτε από μία εννοιολογική αφετηρία, ούτε από τη μη εννοιολογική εμπειρία. Αυτό που μπορεί να βοηθήσει να βγει από το δίλημμα είναι η διαλεκτική φιλοσοφική αντίληψη, ότι τα εμπειρικά δεδομένα και οι έννοιες δεν είναι δύο αντίθετοι πόλοι, αλλά διαμεσολαβούνται αμοιβαία.

Τίποτε από όσα αφορούν στη στρατηγική δεν είναι πλέον αυτονόητα, ούτε μέσα στο πεδίο της, ούτε στη σχέση της προς το όλον, ούτε καν ο λόγος ύπαρξής της. Ύποπτη για αυτόν τον κλονισμό είναι η ίδια η αρχή της αυτονομίας. Μπροστά στις διαστάσεις που έχει λάβει η πραγματικότητα, ο καταφατικός χαρακτήρας της στρατηγικής, που είναι για αυτήν αναπόφευκτος, της έχει γίνει βάρος. **Η στρατηγική έχει την έννοια της στο ιστορικά μεταβαλλόμενο περιοδικό σύστημα στρατηγικών στοιχείων*** αυτή η έννοια αντιστέκεται σε κάθε προσπάθεια ορισμού. Η ουσία της δεν μπορεί να αναχθεί στις απαρχές της, σαν να υπήρχε ένα πρώτο βασικό στρώμα, πάνω στο οποίο θα ήταν θεμελιωμένα όλα τα επακόλουθα στρώματα και με τον κλονισμό του αρχικού στρώματος θα ανατρέπονταν όλα.

Απαραίτητο για τη στρατηγική διάθλαση είναι αυτό που διαθλάται, όπως και για τη φαντασία, εκείνο που φαντάζεται. Στη σχέση της με την εμπειρική πραγματικότητα, η στρατηγική μετουσιώνει την αρχή της αυτοσυντήρησης, που ισχύει στην πραγματικότητα και στο ιδανικό διατήρησης της ταυτότητας των

αποτελεσμάτων της.

Αν σκεφτούμε τον τρόπο της επιστημονικής διερεύνησης της στρατηγικής, θα συναντήσουμε δύο αντιτιθέμενους τρόπους διαπραγμάτευσης και φαίνεται ο ένας να αποκλείει τον άλλον και να μην μας επιτρέπει να καταλήξουμε σε κανένα αληθινό αποτέλεσμα. Η επιστήμη της στρατηγικής, από τη μια μεριά, προσεγγίζει τα πραγματικά "έργα" στρατηγικής μόνο εξωτερικά, τα βάζει στη σειρά, ώστε να απαρτισθεί η ιστορία της στρατηγικής, να καταστρώνει μελέτες ή να σχεδιάζει θεωρίες, που θα προσκομίζουν τις γενικές απόψεις για την κριτική και τη "στρατηγική παραγωγή". Από την άλλη, η επιστήμη παραδίδεται αυτόβουλα η ίδια στη σκέψη για τη στρατηγική και παράγει μόνο το γενικό, δηλαδή μια αφηρημένη φιλοσοφία της στρατηγικής, που δεν αφορά το "στρατηγικό έργο" στην ιδιαιτερότητά του.

Αν πράγματι, λοιπόν πρέπει να γνωρίσουμε τη στρατηγική, σύμφωνα με την ουσία και την έννοιά της, τότε αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την νοούσα έννοια, μέσω της οποίας η λογική-μεταφυσική φύση της Ιδέας εν γένει, καθώς και η μερικότερη ιδέα της στρατηγικής, εισδύει στη νοούσα συνείδηση.

Μόνο αφού διαπιστώσουμε την έννοια της στρατηγικής, θα μπορέσουμε να εκθέσουμε την ταξινόμηση και επομένως το γενικό της διάγραμμα* γιατί μια ταξινόμηση, αν δεν επιχειρείται όπως συμβαίνει σε μια αφιλοσόφητη εξέταση, μόνο με έναν εξωτερικό τρόπο, πρέπει να έχει την αρχή της στην έννοια του ίδιου του αντικειμένου της.

Η ασυμφωνία ανάμεσα στις απαιτήσεις της Ειρήνης και της Ασφάλειας (πολιτική πραγματικότητα) δημιουργεί κρίσεις και συγκρούσεις, επειδή δεν αρκεί η σκέψη της Ειρήνης να τείνει στην πραγματοποίηση, πρέπει και η πραγματικότητα η ίδια να τείνει στη σκέψη. Αυτό που είναι ουτοπικός στόχος-ονείρωξη για την Ειρήνη, δεν είναι η ριζική επανάσταση αλλά η μερική επανάσταση που διατηρεί τους πυλώνες του Πολέμου. Η Ειρήνη για να αναγνωριστεί ως μία και μόνη κατάσταση – τάξη πραγμάτων, ως δεδομένο του Κόσμου, πρέπει ο Πόλεμος να αντιπροσωπεύει το φανερό έγκλημα της ανθρωπότητας, σε τρόπο που η απελευθέρωση απ' αυτή την τάξη πραγμάτων-πόλεμο, να είναι η οικουμενική απελευθέρωση όλων. Η Ειρήνη είναι ολικά ο άνθρωπος, δεν μπορεί να επανακτήσει τον εαυτό της χωρίς την ολική επανάσταση του ανθρώπου, χωρίς τη διάλυση της παρούσας τάξης του Κόσμου, γιατί η Ειρήνη είναι η ίδια και ως ίδια η πραγματική διάλυση της τάξης του Κόσμου. Η Ειρήνη απαιτεί την κατάργηση της Εξουσίας και υψώνει ως αρχή της κοινωνίας την εγκατάλειψη των αρνητικών αποτελεσμάτων, την εγκατάλειψη της βίας. **Η Ειρήνη δεν μπορεί να συντρίψει καμία μορφή βίας, αν δεν συντρίψει όλες τις μορφές βίας.**

Η Εθνική Στρατηγική, όπου και όταν υπάρχει, στηρίζεται κύρια στη διαφυλαγμένη κοινωνική εμπειρία και ιστορική

Μνήμη. Η σχέση μας με το παρελθόν και η μετάδοση της μνήμης αποκτούν κεντρική σημασία τη στιγμή του Κινδύνου. Η μετάδοση της μνήμης γίνεται ένα πεδίο μάχης, όπου αναπτύσσεται μία "επαναστατική κατάσταση στην πάλη για την απελευθέρωση του καταπιεσμένου παρελθόντος". Η απελευθέρωση αυτή γίνεται πάντα προς την κατεύθυνση του μελλοντικού κόσμου. "Δεν υπάρχει μνήμη παρά στην κατεύθυνση του κόσμου που έρχεται". Η Εθνική Στρατηγική παράγεται μέσα από την αντιπαράθεση αυτού που υπάρχει, με εκείνο που το ίδιο βεβαιώνει ότι είναι και την αντίφαση μεταξύ υπαρκτού και της δυνατότητάς του. Η Ελευθερία αποτελεί ουσιώδη ιδιότητα της εθνικής στρατηγικής-υποκείμενο, η οποία επιβεβαιώνεται ως απολύτως ανεξάρτητη μέσω της ελευθερίας της και επομένως η εθνική στρατηγική αποτελεί θεμέλιο της ύπαρξής της χάρη της ελευθερίας της. Αυτή η πρόσβαση στην αυτονομία παρακινεί την Κοινωνία-'Εθνος, να αναπτύξει την εποπτεία της ίδιας του της δραστηριότητας και η άσκηση αυτής της ελευθερίας της επιτρέπει να υπάρχει. **Αυτό που απαιτείται ως συνθήκη ύπαρξης της αυτοσυνείδησης της εθνικής στρατηγικής, είναι η έκκληση για ελεύθερη δράση. Εξάλλου, "ελεύθερος είναι αυτός που θέλει να καταστήσει ελεύθερο οτιδήποτε τον περιβάλλει".**

Η προτεραιότητα της πολιτικής στη σύγκρουση είναι δεδομένη ως θεωρητική πρόταση και όχι ως συμβουλή προς δράση και αποτρέπει την αναδρομή στα άκρα. Βέβαια ιστορικά η υποταγή της σύγκρουσης στην πολιτική δεν επέτρεψε ειρηνικές σχέσεις μεταξύ των κρατών. Εάν όμως η σύγκρουση αποκλείει τη εμπλοκή της πολιτικής τότε η Ειρήνη θα κινδύνευε συνεχώς και δεν θα υπήρχε περιορισμός των στρατιωτικών επιχειρήσεων, χάριν της πολιτικής αναγκαιότητας.

Υπάρχει ένα θεμελιώδες ερώτημα για την πολιτική επιλογή μεταξύ στρατηγικής Άμυνας και απλής αποτροπής. Μπορεί ο αμυνόμενος να αμυνθεί; Αν πραγματικά μπορεί να αμυνθεί επιλέγει την στρατηγική Άμυνας, εάν δεν μπορεί να αμυνθεί, επιλέγει την απλή αποτροπή. Δεν υπάρχει στρατηγική της αποτροπής. Πρόκειται για μια εκφυλιστική ορολογία-θέση, την οποία οι αδύναμοι και άτολμοι εφαρμόζουν ως «στρατηγική». Υπάρχει μόνο η Στρατηγική της Σύγκρουσης-Πολέμου που διακρίνεται σε Επιθετική και Αμυντική. **Ακόμα και η πραγματική ετοιμότητα αποτροπής (ως αποτέλεσμα της πραγματικής Ισχύος του αμυνόμενου) δεν είναι ικανή να προσφέρει τίποτα όταν ξεκινήσει ο πόλεμος και οι προσδοκίες της αποτροπής διαλυθούν.** Υπάρχει μόνο η ετοιμότητα πολέμου. Η προοπτική επιτυχίας της πρόληψης του πολέμου συνίσταται στην Ισχύ του αμυνόμενου που κατακερματίζει, αναιρεί και διαλύει κάθε επιθετική διάθεση του αντιπάλου. **Η Στρατηγική Άμυνας εναντίον ενός αντιπάλου που διαθέτει υπερβάλλουσα επιθετικότητα, δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες για την «βαθμιαία αποτροπή» του.**

Η απόσταση ανάμεσα στη γενική πολιτική διατύπωση της Εθνικής Στρατηγικής και στη κατά περίπτωση συγκεκριμένη εφαρμογή μεθοδολογικών κανόνων και πλαισίου δράσης μπορεί να είναι τόσο μεγάλη, ώστε από τη χρήση του ίδιου μεθοδολογικού κανόνα, όταν αυτός ερμηνεύεται διαφορετικά σε ξεχωριστές περιπτώσεις, να προκύπτουν-παράγονται συνολικά αποτελέσματα πολύ διαφορετικά ως προς το περιεχόμενό τους.